

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพของชุมชนบ้านแม่ฮักพัฒนา และปัจจัยที่เอื้อให้เกิดกระบวนการพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพในชุมชน โดยได้เลือกหมู่บ้านแม่ฮักพัฒนา ตำบลหนองแห้ง อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่ในการวิจัย การวิจัยเป็นแบบเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยการสังเกต การสัมภาษณ์ การจดบันทึกปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น การสนทนากลุ่ม และใช้กระบวนการวิเคราะห์ชุมชนอย่างมีส่วนร่วม แหล่งข้อมูลได้แก่ ผู้นำชุมชน หมอพื้นบ้าน ผู้อาวุโส เยาวชน พ่อบ้าน และแม่บ้าน ข้อมูลได้รับการตรวจสอบความสมบูรณ์จำแนกตามหมวดหมู่และประเด็นที่ศึกษา วิเคราะห์ โดยใช้กรอบแนวคิดที่กำหนดไว้ นำเสนอผลการวิจัยโดยการบรรยายและสรุปเชิงวิเคราะห์ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

กระบวนการพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพของชุมชนแบบองค์รวมของชุมชนเป็นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ของชุมชนในการดูแลรักษาอาการเจ็บไข้ได้ป่วย ซึ่งเกี่ยวกับความคิด ความเชื่อ และการปฏิบัติที่ยังคงมีอยู่ในชุมชน โดยมีแพทย์พื้นบ้าน และแพทย์แบบปัจจุบันเป็นทางเลือกในการตัดสินใจดูแลรักษาสุขภาพของชุมชน ให้ชุมชนมีทางเลือกซึ่งเป็นจุดแข็งของชุมชน ในการแก้ปัญหาสุขภาพอนามัยของชุมชนเองได้อย่างยั่งยืน

ปัจจัยที่เอื้อให้เกิดกระบวนการพึ่งพาตนเองด้านสุขภาพชุมชน ประกอบด้วยปัจจัยภายใน ได้แก่ การมีแพทย์พื้นบ้าน และความสัมพันธ์ในชุมชนที่มีความใกล้ชิดกันมากแบบเครือญาติ จึงสามารถถ่ายทอดประสบการณ์การดูแลรักษา เวลาเจ็บป่วยแต่ละอย่างได้ ซึ่งเป็นทางเลือกในการตัดสินใจของชุมชน ส่วนปัจจัยภายนอกได้แก่ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ผ่านสถานีอนามัย อาสาสมัครสาธารณสุข และโรงพยาบาล ซึ่งเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งของชุมชนในการตัดสินใจในการดูแลสุขภาพของตน

The objectives of this qualitative research were to study the self-reliance on health care of Ban Mae Hug Pattana community, and the factors affecting such self-reliance process of health care in the community. The researcher selected Ban Mae Hug Pattana community, Nong Yaeng sub-district, San Sai district, Chiang Mai province for this field study. Data were collected by the use of observations, participatory rural appraisal, focus group discussions and in-depth interviews. The main sources of data were the community leaders, local medicinal herb doctors, senior people, youths and parents. The collected data were examined, then, identified according to the issues, grouped for further analyses and descriptively presented.

The research results were as follows.

The self-reliance process on health care of the community was found as a holistic learning pattern through the community experiences. The process involved the beliefs, thoughts and practices that were still in existence within the community and conducted by the local medicinal herb doctors and modern doctors as the community alternatives for making their health care decisions. This was strength of the community in solving its health problems for sustainability.

The factors affecting the self-reliance process on health care of the community consisted of internal and external factors. The internal factors were the existence of local medicinal herb doctors and kinship relationships in the community. Those two factors could help transferring health care experience when people were sick as another alternative of community decision. The external factors were the government officers, health station, public health volunteers and hospitals as another community alternative for health care decision-making.